

زیارت حمزه در احد

ذکر سایر زیارات در مدینه طیبه؛ (نقل از مصباح الزائر و غیره)؛ زیارت حضرت حمزه رضی الله عنه در احد چون به زیارت آن حضرت رفتی می گویی نزد قبرش

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

سلام بر تو ای عم رسول خدا صلی الله علیه و آله

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ الشُّهَدَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَسَدَ اللَّهِ وَأَسَدَ رَسُولِهِ

سلام بر تو ای بهترین شهیدان راه خدا سلام بر تو ای شیر خدا و شیر رسول خدا

أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَجَدْتَ بِنَفْسِكَ وَنَصَحْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

گواهی می دهم که تو در راه دین خدای عز و جل جهاد کامل کردی و جان نثار نمودی و رسول خدا را یاری کردی

وَكُنْتَ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ سُجَّانَهُ رَاغِبًا بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي

و به آنچه نزد خدا است مشتاق بودی پدر و مادرم فدای تو باد

أَتَيْتَكَ (مُتَقَرِّبًا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِزِيَارَتِكَ وَ) مُتَقَرِّبًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِذَلِكَ

من به زیارتت برای تقرب به خدا و رسول او صلی الله علیه و آله

رَاغِبًا إِلَيْكَ فِي الشَّفَاعَةِ أَبْتَغِي بِزِيَارَتِكَ (بِذَلِكَ) خَلَاصَ نَفْسِي

آدمم به شوق شفاعت و طلب زیارتت برای استخلاص نفس خود

مُتَعَوِّذًا بِكَ مِنْ نَارٍ اسْتَحَقَّهَا مِثْلِي بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي

و به حضرتت از آتش دوزخ که مثل من جنایت کار بر نفس خود مستحق آن آتش است

هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي احْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي فَزِعَا إِلَيْكَ رَجَاءَ رَحْمَةِ رَبِّي

پناهنده شدم و از گناهان بسیارم که بر پشت خود که مانند حطب بسته‌ام به درگاه کرمت گریخته‌ام به تو

متضرع و به رحمت خدای امیدوارم

أَتَيْتَكَ مِنْ شُقَّةٍ بَعِيدَةٍ طَالِبًا فَكَأَنَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَقَدْ أُوقِرْتُ ظَهْرِي ذُنُوبِي وَأَتَيْتُ مَا اسْخَطَ

رَبِّي

به درگاهت از راه دور پر مشقت آمده‌ام به این امید که گردنم از زنجیر آتش دوزخ آزاد شود در حالتی که بر

پشتم از بار سنگین گناهان آن قدر است که خدا را خشمگین می‌سازد

وَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا أَفْزَعُ إِلَيْهِ خَيْرًا لِي مِنْكُمْ أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَةِ

و احدی که بسوی او زاری کنم بهتر از شما اهل بیت رحمت نیافته‌ام

فَكُنْ لِي شَفِيعًا يَوْمَ فَقْرِي وَحَاجَّتِي فَقَدَسِرْتُ إِلَيْكَ مَحْزُونًا وَأَتَيْتُكَ مَكْرُوبًا

باری در روز فقر و حاجتم مرا شفاعت کن که به درگاهت با غم و رنج و اندوه و چشم گریان آمده‌ام

وَسَكَبْتُ عَبْرَتِي عِنْدَكَ بَاكِئًا وَصِرْتُ إِلَيْكَ مُفْرَدًا

و بی کس و تنها بدین در شتافته‌ام

وَأَنْتَ مِمَّنْ أَمَرَنِي اللَّهُ بِصِلَتِهِ وَحَثَّنِي عَلَى بَرِّهِ وَدَلَّنِي عَلَى فَضْلِهِ

و تو از آن بزرگوارانی که من به توصل و پیوستن به او از جانب خدا مأمورم و خدا مرا ترغیب به بر او و راهنمایی بر فضیلت او نموده

وَهَدَانِي لِحُبِّهِ وَرَغَّبَنِي فِي الْوِفَادَةِ إِلَيْهِ وَأَهْمَنِي طَلَبَ الْحَوَائِجِ عِنْدَهُ

و هدایت به دوستی او فرموده و مرا تشویق به ورود به درگاه او و ملهمم بطلب حوائج نزد او گردانیده است

أَنْتُمْ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يَشْقَى مَنْ تَوَلَّاهُمْ وَلَا يَخِيبُ مَنْ أَتَاهُمْ وَلَا يَحْسُرُ مَنْ يَهْوَاهُمْ وَلَا يَسْعَدُ مَنْ عَادَاهُمْ

شما اهل بیتی هستید که هر کس پیروی از شما کند شقی نخواهد شد و هر که بدرگاه کرم شما خانواده آید محروم نمی‌شود و هر که در دلش هوای شما باشد زیانکار نمی‌گردد و هر که با شما دشمن باشد هرگز به سعادت نمی‌رسد.

پس رو به قبله می‌کنی و دو رکعت نماز زیارت بجا می‌آوری و بعد از فراغ خود را بقبر می‌چسبانی و می‌گویی

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بار الها بر محمد و آل محمد درود فرست

اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَرَّضْتُ لِرَحْمَتِكَ بِلِزُومِي لِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

خدایا من خود را در معرض لطف و رحمتت در آورده‌ام بواسطه ملازمت قبر عموی پیغمبرت که درود خدا بر او و آتش باد

لِيُخِيرَنِي مِنْ نِقْمَتِكَ (وَسَخَطِكَ وَمَقْتِكَ) فِي يَوْمٍ تَكْثُرُ فِيهِ الْأَصْوَاتُ

که مرا از خشم و غضب و انتقام خود پناه دهی در روزی که صدا و فریادهای خلق بسیار باشد

وَتَشْغَلُ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا قَدَّمَتْ وَتُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا

و هر کس به کار خود مشغول و از شخص خود دفاع می کند

فَإِنْ تَرَحَّمَنِي الْيَوْمَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيَّ وَلَا حُزْنٌ وَإِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلَى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَى عَبْدِي

اگر تو بر من در این روز ترحم کنی دیگر مرا خوف غم و اندوهی نخواهد بود و اگر عقاب کنی مولای مقتدری بر بنده خود

وَلَا تُحَيِّنِي بَعْدَ الْيَوْمِ وَلَا تُصْرِفْنِي بِغَيْرِ حَاجَتِي

پس در این روز مرا از کرمت محروم مگردان و مرا از درگاه لطفت بی انجام حاجت برمگردان

فَقَدْ لَصِقْتُ بِقَبْرِ عَمِّ بَيْتِكَ وَتَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَرَجَاءَ رَحْمَتِكَ

که من به قبر عموی رسولت ملصق شده و به حضرتت بواسطه او تقرب جستهم و در طلب خشنودی تو و به امید رحمت بی انتهایت

فَتَقَبَّلْ مِنِّي وَعُدْ بِحِلْمِكَ عَلَيَّ وَبِرَأْفَتِكَ عَلَيَّ جِنَايَةَ نَفْسِي

پس از من بپذیر و به حلم خود بر جهل من بازگرد و به رأفت و رحمتت جنایتتم را بر نفس خود ببخش

فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِي وَمَا أَخَافُ أَنْ تَظْلِمَنِي وَلَكِنْ أَخَافُ سُوءَ الْحِسَابِ

که بسی گناهم بزرگ است و نمی ترسم که تو بر من ظلم کنی لیکن از اعمال زشت خود در هنگام حساب ترسانم

فَانظُرِ الْيَوْمَ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ فِيهِمَا فُكْنِي مِنَ النَّارِ

پس ای خدا امروز نظر لطف بحالم کن که بقبر عموی رسولت روی آورده‌ام پس بآبروی رسولت و عم او که مرا از آتش جهنم آزاد فرما

وَلَا تَحْيِبْ سَعْيِي وَلَا يَهُونَنَّ عَلَيْكَ ابْتِهَالِي وَلَا تَجِبَنَّ عَنْكَ صَوْتِي وَلَا تَقْلِبْنِي بَغَيْرِ حَوَائِجِي

و سعی مرا نصیب حرمان مگردان و تضرع و ناله‌ام را به درگاهت خوار و ناچیز مشمار و فریاد و ناله‌ام موجب حجاب مساز و بی‌اداء حاجتم از درگاهت برمگردان

يَا غِيَاثَ كُلِّ مَكْرُوبٍ وَمَحْزُونٍ وَيَا مُفْرَجًا عَنِ الْمَلْهُوفِ الْحَيْرَانَ الْغَرِيقِ الْمُسْرِفِ عَلَى الْهَلَاكَةِ

ای پناه دهنده هر غمگین و رنج دیده‌ای گشایش بخش هر دل پر اندوه و حسرت و حیران غرقه مشرف بر هلاکت

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

پس بر محمد و آل محمد

وَأَنْظُرُ إِلَيَّ نَظْرَةً لَا أَشْقَى بَعْدَهَا أَبَدًا وَأَرْحَمَ تَضَرُّعِي وَعَبْرَتِي وَأَنْفِرَادِي

درود فرست و به من نظر لطفی کن که دیگر تا ابد شقی نگردم و بر ناله زار من و اشک چشم و تنهایی من
ترحم فرما

فَقَدْ رَجَوْتُ رِضَاكَ وَتَحَرَّيْتُ الْحَيْرَةَ الَّذِي لَا يُعْطِيهِ أَحَدٌ سِوَاكَ فَلَا تَرُدَّ أَمَلِي

که من به خشنودی تو امیدوارم و طالب و جویای آن خیر و سعادتتم که جز تو احدی عطا نخواهد کرد پس
آرزوی من برآور

اللَّهُمَّ إِنَّ تُعَاقِبُ فَمَوْلَى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَى عِبْدِهِ وَجَزَائِهِ (جَزَاهُ) بِسُوءٍ (سُوءٍ) فِعْلُهُ

خدایا اگر عقاب کنی مولایی با قدرت بر مجازات بندهات هستی و کیفرش به موجب عمل زشت اوست

فَلَا أَخِيْبَنَّ الْيَوْمَ وَلَا تَصْرِفْنِي بِغَيْرِ حَاجَتِي وَلَا تَحْيَبَنَّ شُخُوصِي وَوَفَادَتِي

پس بار الها امروز مرا از رحمت مرحوم مگردان و تا حاجتم بر نیآوری از درگاهت بر مگردان و بر این درگاه
ایستاده‌ام و وارد شده‌ام هرگز ناامیدم باز مگردان

فَقَدْ أَنْفَدْتُ نَفَقَتِي وَأَتَعَبْتُ بَدَنِي وَقَطَعْتُ الْمَقَارِزَاتِ

که من نفقه و زاد خود را تمام صرف کرده‌ام و بدنم را به تعب و رنج سفر انداختم و قطع بیابانها کردم

وَحَلَفْتُ الْأَهْلَ وَالْمَالَ وَمَا خَوَّلْتَنِي وَآثَرْتُ مَا عِنْدَكَ عَلَى نَفْسِي

و اهل بیت و مال و آنچه مرا عطا کردی همه را واگذاردم و چیزی که نزد توست اختیار کردم

وَلَذْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَتَقَرَّبْتُ بِهِ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ

بر خویشتن و به قبر عم پیغمبرت صلی الله علیه و آله پناه آوردم و به او تقرب جستیم در طلب رضا و خشنودی تو

فَعُدُّ بِحِلْمِكَ عَلَى جَهْلِي وَبِرَأْفَتِكَ عَلَى ذَنْبِي فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِي بِرَحْمَتِكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ

پس تو به حلم خود بر جهالت من بازگرد و مؤاخذه مکن و به رأفت و رحمتت بر گناهم مگیر که بسیار گناه من بزرگ است ببخش به رحمت نامنتهایت ای خدای کریم ای خدای کریم.

مؤلف گوید که مدایح جناب حمزه سلام الله علیه و فضیلت زیارت آن حضرت بیشتر از آن است که ذکر شود فخرالمحققین رحمه الله علیه در رساله فخریه فرموده مستحب است زیارت حمزه و باقی شهداء به احد زیرا که روایت شده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که فرمود هر که زیارت کند مرا و زیارت نکند عمم حمزه را همانا مرا جفا کرده و این فقیر در بیت الاحزان فی مصائب سیده النسوان نقل کردم که حضرت فاطمه صلوات الله علیها بعد از وفات پدر بزرگوار خود هر هفته روز دوشنبه و پنجشنبه به زیارت حمزه و شهداء احد می رفت و نماز می خواند و دعا می کرد در آنجا و ترک نکرد تا وفات فرمود و محمود بن لبید گفته که آن سیده جلیله سر قبر حمزه می رفت و گریه می کرد و من در یکی از روزها به زیارت حمزه مشرف شدم دیدم که آن مظلومه نزد قبر حمزه

مشغول به گریه است من صبر کردم تا گریه‌اش ساکن گشت نزدیک رفتم و سلام کردم و گفتم یا سیده‌النسوان به حق خدا قسم است که رگهای دلم را قطع کردی از این گریه‌ات فرمود ای ابا عمرو برای من شایسته است گریستن زیرا که به من رسیده است مصیبت بهترین پدرها رسول خدا صلی الله علیه و آله پس فرمود وا شوقاه إلی رسول الله و انشاد کرد:

إِذَا مَاتَ يَوْمًا مَيِّتٌ قَلَّ ذِكْرُهُ وَ ذِكْرُ أَبِي مُدَّةٍ مَاتَ وَاللَّهِ أَكْثَرُ

چون بمیرد روزی مرده‌ای یادش کم شود و یاد پدرم از وقتی که وفات کرد به خدا قسم بیشتر است

و شیخ مفید فرموده :

وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمْرًا فِي حَيَاتِهِ بِزِيَارَةِ قَبْرِ حَمَزَةَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ يُلِمُّ بِهِ وَ
بِالشُّهَدَاءِ وَلَمْ تَزَلْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ بَعْدَ وَفَاتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَعْدُو إِلَى قَبْرِهِ وَتَرُوحُ وَ
الْمُسْلِمُونَ يَتَّبِعُونَ عَلَى زِيَارَتِهِ وَمُلَازِمَةِ قَبْرِهِ

رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) در زمان حیاتش به زیارت قبر حمزه امر فرمود، و خود آن حضرت به زیارت حمزه و شهداء می‌آمد، و فاطمه (درود خدا بر او) همواره پس از وفات پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش باد) همواره صبح و شب به جانب قبر حمزه می‌رفت، و مسلمانان هم برای زیارت و ملازمت قبر حمزه نوبت به نوبت می‌آمدند.